

ЗАТВЕРДЖЕНО:**Рішення Скалатської міської ради**

від _____ 2023 року № _____

ПРОГРАМА

**по забезпеченню санітарного та епідемічного благополуччя населення,
зокрема дитячого, профілактики інфекційної та соматичної
захворюваності, розвитку системи громадського здоров'я, промоції
здорового способу життя
в Скалатській громаді на 2023 рік**

Паспорт програми

1.	Ініціатор розроблення програми	Тернопільський міськрайонний центр ДУ «Тернопільський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України»
2.	Підстава	Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту, «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про захист населення від інфекційних хвороб»; Концепція розвитку системи громадського здоров'я в Україні, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2016р. №1002-р; Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти, затвердженого МОЗ України від 25.09.2020р. №2205. Наказ МОЗ від 30.07.2020р № 1726»Про затвердження Порядку, обліку звітності та епідемічного нагляду спостереження за інфекційними хворобами та порядку реєстрації інфекційних хвороб; Наказ МОЗ від 25.03.2019р. № 667 «Про затвердження положення про функціональну підсистему медичного захисту населення».
3.	Розробник програми	Тернопільський міськрайонний центр ДУ «Тернопільський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України»
4.	Відповідальний виконавець програми	Тернопільський міськрайонний центр ДУ «Тернопільський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України»
5.	Учасники програми	Скалатська міська рада, Тернопільський міськрайонний центр ДУ «Тернопільський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України»
6.	Термін реалізації програми	2023 рік
7.	Етапи виконання програми	Один етап – 2023 рік
7.1.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні програми (для комплексних програм)	Міський бюджет
8.	Загальний обсяг	

	фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього, у тому числі:	
8.1.	коштів міського бюджету	50 тис. гривень
8.2.	коштів інших джерел	-

I. Вступ

Програма розроблена з метою попередження групових захворювань (отруєнь) та спалахів інфекційних та особливо небезпечних інфекційних хвороб серед населення м.Скалат та сіл Скалатської громади реалізації заходів, спрямованих на профілактику та зниження рівня захворюваності серед дітей, забезпечення раціонального, безпечного харчування дітей, в т.ч. виконання норм харчування згідно з Порядком організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах, затвердженим спільним наказом МОЗ і МОН України від 01.06.2005 року № 242/329, постановою ГДСЛ України від 24.05.2001 року №58 «Про запровадження першочергових заходів подолання йодної недостатності у населення України», на виконання Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про захист населення від інфекційних хвороб», Концепції розвитку системи громадського здоров'я в Україні, схваленою Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2016р. №1002-р, постанов Кабінету Міністрів України від 22.11.2004р. №1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних та оздоровчих закладах», Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 року №234, санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого МОЗ України від 25.09.20р. №2205, інших нормативно-правових актів, що регулюють питання стосовно безпеки дітей у дошкільних закладах, а також закладах загальної середньої освіти.

II. Проблеми, на розв'язання яких спрямована Програма та її обґрунтування.

На території громади здійснюється моніторинг за епідситуацією всіх захворювань: щоденно аналізується рівень захворюваності населення кожної адміністративної території згідно первинних екстрених повідомлень, щотижнево оцінюються результати епідобстеження всіх випадків захворювання відносно джерела інфекції, ймовірних факторів передачі, умов, що сприяли виникненню захворювання.

Щодо епідемічної ситуації в районі в цілому, то загальна інфекційна захворюваність має тенденцію до зниження - в 2022р. - 5745 випадків на 100 тис. населення, порівняно з 2021 р. - 6576,0 на 100 тис. населення. Інфекційна захворюваність без врахування випадків паразитарних захворювань, грипу та ГРВІ знизилась на 12,6%

Незважаючи на те, що загальний рівень інфекційної захворюваності знизився, в районі різко зросла актуальність таких захворювань, як туберкульоз, грип, коронавірусна хвороба SARS Cov2, хвороба Лайма, хронічний гепатит С, паразитарні захворювання та інші.

Протягом 2022 року зареєстровано 2 випадки хвороби Лайма, етіологічним чинником яких послужили - борелії в природних осередках. За 2022 рік зареєстровано 56 випадків присмоктування кліщів. Сприйнятливість людей до борелій дуже висока, відповідно є високі показники захворюваності на хворобу Лайма. Згідно аналізу захворюваності по району інфекція поширюється переважно в теплу пору року, виражена весняно - літня сезонність. Максимальна захворюваність реєструвалася в липні.

Епідемічна ситуація з туберкульозу в районі залишається неблагополучною. У 2022 році кількість захворювань на туберкульоз в порівнянні з минулим роком зросла, зареєстровано 16 випадків захворювань, інтенсивний показник становить випадків 40,0% на 100 тис. населення. Одним із акцентів епідпроцесу при туберкульозі є висока сприйнятливість до захворювання дорослого населення. Слід зазначити, що найчастіше випадки туберкульозу реєструвалися у людей 50- 65 років, населення чоловічої статі та жителів сіл.

Актуальними для району залишаються кишкові інфекції вірусної етіології, зокрема ротавірус, норовірус, ентеровіруси. Згідно аналізу захворюваності по району інфекція поширюється переважно під час холодних місяців, що обумовлено стійкістю вірусів у навколишньому середовищі при низьких температурах, а також зниженням резистентності макроорганізму. Пік захворюваності припадає на зимово – весняний період.

Одним із акцентів епідпроцесу при кишкових інфекціях є висока сприйнятливість до захворювання дитячого населення. Слід зазначити, що найчастіше випадки кишкових інфекцій реєструвалися у дітей від 1 до 9 років, в яких захисні сили слабші, а гігієнічні навички ще недостатньо вироблені.

В структурі загальної інфекційної захворюваності група дитячих крапельних інфекцій займає 2-5 %. Від своєчасності проведення профілактичних щеплень серед дитячого населення та відсотку охоплення щепленнями, виникають періодичні підйоми захворюваності різної інтенсивності.

В 2022р. в районі зареєстровано 11 вип. захворювання на паразитарні захворювання, що на 8 вип. більше в порівнянні за аналогічний період минулого року. З них 93.6% склали гельмінтози, 6.4% захворюваність, що викликається патогенними найпростішими. 94.5% від числа виявлених гельмінтозами є діти. В районі залишається висока ураженість ентеробіозом дітей до 14 років. Ріст захворюваності дітей ентеробіозом в 2022р.склав 1.8 рази. Все частіше

реєструються випадки паразитарних захворювань у дітей, що викликані одразу декількома гельмінтами (аскаридоз+ентеробіоз, аскаридоз та інші). На протязі 2022р досліджено 13 проб води із індивідуальних колодязів вагітних жінок які знаходились на обліку в Скалатській КРЛ. В 11 випадках встановлено перевищення вмісту нітратів у воді в 2 рази, що становить 84% від кількості проведених досліджень.

Відповідно, першою з проблем, на розв'язання яких спрямована Програма, є покращення рівня здоров'я населення Скалатської громади.

З 24 травня 2016р. набув чинності наказ Міністерства охорони здоров'я України №234 від 24.03.2016р. «Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів (далі – Санітарний Регламент), яким встановлюються санітарно-гігієнічні та епідеміологічні вимоги, виконання яких дозволяє створити безпечні умови перебування, виховання, навчання дітей в ДДЗ, їх фізичного розвитку та зміцнення здоров'я. З 1 січня 2021року набув чинності наказ МОЗ України №2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти», що встановлює аналогічні вимоги. Відповідальним за виконання та дотримання вимог зазначених нормативних документів є засновник (власник) Скалатська громада та керівник дошкільного навчального закладу, які в першу чергу мають забезпечити ефективність роботи закладу щодо збереження і зміцнення здоров'я своїх вихованців.

Ефективність роботи дитячого дошкільного та закладу загальної середньої освіти повинна мати показники доказовості. Тому важливе значення у вирішенні цієї проблеми набуває питання організації та здійснення систематичного лабораторного контролю в порядку моніторингових спостережень за якістю питної води, яку споживають діти в дошкільних закладах за рівнями бактеріологічного та хімічного забруднення повітря в приміщеннях, за якістю здійснення дезінфекційних заходів, які повинні систематично виконуватись в закладах, за ураженістю дітей на контактні гельмінтози, за безпечністю та відповідністю фізіологічним нормам дітей та раціональності добових раціонів тощо.

III. Мета, заходи і завдання програми

3.1. Метою та заходами даної програми є:

- всебічне вивчення умов перебування та виховання дітей в дитячих дошкільних закладах визначення та запобігання критичним ситуаціям, небезпечних для здоров'я дітей, ризиків, які мають виражений вплив на показники здоров'я дітей, що сприятиме удосконаленню організації рівня та збільшення обсягів кратності лабораторного обстеження об'єктів середовища життєдіяльності дітей під час перебування їх в дошкільних навчальних закладах для встановлення негативних чинників, які впливатимуть на здоров'я дітей,

розробці рекомендацій щодо усунення цих негативних явищ в діяльності зазначених дитячих закладів. Одним із напрямків цієї програми, вбачаємо окрему Програму гігієни рук в дитячих садах, що включає санітарну освіту для дітей, батьків і працівників дошкільного закладу. Як показують дослідження, такі саносвітні програми ефективні для скорочення числа респіраторних інфекцій серед дошкільнят і молодших учнів, а також відповідно і значного скорочення кількості днів, під час яких діти відсутні у навчальних закладах.

Програмою передбачені заходи, спрямовані на здійснення лабораторних досліджень в зазначених закладах, а саме:

1. проб питної води, що споживають діти на показники мікробіологічної та санітарно-хімічної безпеки;
2. проб повітря закритих приміщень групових на хімічне та бактеріологічне забруднення;
3. проб харчових продуктів за мікробіологічними та хімічними показниками;
4. добових раціонів на відповідність їх фізіологічним нормам дітей різних вікових груп;
5. змивів на якість проведення дезінфекційних заходів;
6. вивчення стану ураженості дітей та персоналу дошкільних закладів міста контактними гельмінтозами;
7. вивчення циркуляції збудників дифтерії та менінгококової інфекції серед дітей;
8. визначення рівня освітленості та мікроклімату.

- здійснення мікробіологічних, вірусологічних, паразитологічних, санітарно-гігієнічних, токсиколого-гігієнічних, фізичних та інших досліджень щодо безпеки факторів, що можуть небезпечно впливати на стан здоров'я людини у будівлях, спорудах, на територіях, сировині, продукції, об'єктах виробничого середовища, питній воді, ґрунті, повітрі, біоматеріалі та довкіллі, в т. ч. діагностичні;

- здійснення досліджень стану здоров'я населення та середовища життєдіяльності людини, виявлення причинно-наслідкових зв'язків між станом здоров'я населення та впливом на нього факторів середовища життєдіяльності людини;

- дослідження розповсюдження інфекційних хвороб, професійних захворювань, масових неінфекційних захворювань (отруєнь);

- проведення оцінки безпечності впливу на людину фізичних, хімічних, біологічних факторів середовища життєдіяльності людини та надання за результатами такої оцінки відповідних рекомендацій та заключень;

- проведення заключних, профілактичних та поточних дезінфекційних заходів;

3.2. Завданням програми є удосконалення організації рівня та збільшення

обсягів кратності лабораторного обстеження об'єктів середовища життєдіяльності дорослих мешканців громади та дітей, для встановлення негативних чинників, що впливатимуть на стан здоров'я, якість життя та розробка рекомендацій щодо усунення цих явищ.

IV. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання програми

4.1. Виконання усіх вищезазначених лабораторних досліджень потребує певних матеріальних ресурсів у вигляді хімічних реактивів, тест-систем, біологічних поживних середовищ, лабораторного посуду, розхідних матеріалів тощо.

На території Скалатської ОТГ вищеперерахований об'єм лабораторних досліджень може виконувати Тернопільський міськрайонний центр ДУ «Тернопільський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України». На жаль, у зв'язку із обмеженим фінансуванням, відділ не має змоги проводити усі вказані дослідження як частину державного соціально-гігієнічного моніторингу, однак, тарифи, згідно яких проводимуться дослідження, а саме затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2003 р. №1351 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006р. №662) «Про затвердження тарифів (прейскурантів) на роботи і послуги, що виконуються і надаються за плату установами та закладами державної санітарно-епідеміологічної служби» є одними з найнижчих на сьогодні, оскільки наша установа є неприбутковою і ціна дослідження лише частково компенсує витратні матеріали. Одним з чинників, який може розв'язати зазначену проблему є співпраця з Скалатською міською радою в частині виділення певної суми коштів у міському бюджеті 2023 року з метою укладення із Тернопільським міськрайонним центром ДУ «Тернопільський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» договорів на проведення мікробіологічних та санітарно-гігієнічних досліджень.

Зазначаємо, що спеціалістами відділу було пророблено значну роботу з обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строків та етапів виконання цих досліджень вже із врахуванням плану державного моніторингу за безпечністю харчових продуктів Тернопільського районного управління Головного управління Держпродспоживслужби в Тернопільській області (один раз в рік) та запропоновано наймінімальніший можливий варіант на основі принципів урахування органами місцевого самоврядування загальнодержавних інтересів до яких відноситься охорона дитинства під час вирішення питань місцевого

значення, здійснення моніторингових лабораторних досліджень факторів середовища життєдіяльності дітей в дитячих закладах Скалатської громади.

Планування та виділення коштів для визначених заходів з міського бюджету дозволить протягом року здійснювати необхідні обсяги лабораторних досліджень та інструментальних вимірювань факторів середовища життєдіяльності дітей, вивчати та оцінювати якість та безпечність умов перебування, виховання та навчання дітей, що однозначно сприятиме профілактиці соматичної та інфекційної захворюваності дітей, а відповідно матиме прогнозовано значний економічний ефект.

4.2. Програма розроблена на основі принципів урахування органами місцевого самоврядування загальнодержавних інтересів до яких відноситься охорона здоров'я та дитинства під час вирішення питань місцевого значення, здійснення моніторингових лабораторних досліджень факторів середовища, зокрема життєдіяльності дітей в дитячих дошкільних закладах Скалатської громади.

4.3. Програма реалізується шляхом фінансування визначених заходів з міського бюджету. Це дозволить протягом року здійснювати необхідні обсяги лабораторних досліджень та інструментальних вимірювань факторів середовища життєдіяльності, вивчати та оцінювати якість та безпечність умов перебування, виховання та навчання дітей в дитячих дошкільних закладах що має сприяти профілактиці соматичної та інфекційної їх захворюваності.

4.4. Програма розрахована на 1 рік.

V. Результативні показники Програми та її ефективність

Виконання Програми сприятиме забезпеченню стабільної санітарно-епідемічної ситуації у Скалатській громаді, безпечності навколишнього середовища, попередженню виникнення групових інфекційних та неінфекційних захворювань (отруєнь) серед населення, створенню передумов для покращення довкілля та налагодження ефективної системи громадського здоров'я.

В частині профілактичних заходів серед дитячого населення у результаті виконання програми очікується:

- встановлення причин виникнення ризиків у діяльності вищезазначених закладів, які можуть негативно впливати на здоров'я дітей та вжиття заходів з усунення цих негативних явищ;

- формування навиків гігієни і здорового способу життя серед дошкільнят та зниження кількості інфекційної захворюваності серед них;

- покращення загалом показників ефективності роботи закладу щодо зміцнення здоров'я дітей, які його відвідують.

Звертаємо увагу, що під час досліджень не оцінюватиметься діяльність суб'єкта господарювання на предмет відповідності санітарно-епідеміологічному законодавству як під час перевірок, а окрім власне досліджень, буде здійснюватись виявлення причинно-наслідкових зв'язків між станом здоров'я вихованців й впливом на нього факторів середовища життєдіяльності та формування на основі отриманих за результатами досліджень, даних, системного аналізу і оцінки ризику для здоров'я дітей. При виявленні відхилень під час проведення замірів і досліджень, керівників закладів та Вас негайно буде проінформовано про це із наданням відповідних рекомендацій, а при потребі, можуть бути організовані семінари, щодо усунення усіх негативних факторів.

VI. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координацію дій у процесі виконання Програми здійснюватиме постійна комісія Скалатської міської ради з гуманітарних питань.

**VII. План заходів та обсяг фінансування Програми збереження та забезпечення епідемічної (біологічної) безпеки населення
Скалатської територіальної громади на 2023 рік**

<i>№ з/п</i>	<i>Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)</i>	<i>Зміст заходів Програми з виконанням завдання</i>	<i>Відповідальні за виконання</i>	<i>Терміни виконання</i>	<i>Джерела фінансування</i>	<i>Орієнтовні обсяги фінансування (вартість) грн. на 2023 рік</i>
1.	Заходи, щодо запобігання виникнення гострих кишкових захворювань, отруєнь серед дітей та персоналу ЗДО та ЗОШ (згідно санітарного регламенту)	Відбір змивів, проб харчових продуктів та овочів для аналізів та досліджень згідно укладеної угоди	Тернопільський міськрайонний центрДУ «ТОЦКПХ МОЗ України»	2023 р.	Бюджет територіальної громади	15000
2.	Заходи, щодо запобігання, попередженню виникнення групових інфекційних та неінфекційних захворювань (отруєнь) в організованих колективах ЗДО та ЗОШ	Проведення та здійснення акарацидних, дератизаційних, дезінсекційних та дезінфекційних робіт	Тернопільський Міськрайонний центр ДУ «ТОЦКПХ МОЗ України»	2023 р.	Бюджет територіальної громади	9000
3.	Заходи, щодо забезпечення відповідних умов розвитку, виховання, навчання та зміцнення здоров'я дітей серед	Проведення замірів мікроклімату, освітлення,	Тернопільський міськрайонний центр ДУ «ТОЦКПХ МОЗ	2023 р.	Бюджет територіальної громади	10000

	учнів ЗОШ, ЗДО та населення району	радону -222, відбір проб ґрунту, води на відповідність стандартам	України»			
4.	Проведення соціально-гігієнічного моніторингу питної води централізованих та децентралізованих джерел водопостачання	Санітарно-гігієнічне та мікробіологічне дослідження води питної	Тернопільський Міськрайонний центр ДУ «ТОЦКПХ МОЗ України»	2023 р.	Бюджет територіальної громади	16000
	ВСЬОГО			2023 р.	Бюджет територіальної громади	50000

Завідувач Тернопільського
міськрайонного центру ДУ «ТОЦКПХ МОЗ України»

Мамчур І.В.

